

Amsterdam

Rondom het Klederdrachtmuseum

Volop plannen

Voorlopig richt directeur Jolanda van den Berg zich vooral op het perfectioneren van haar gloednieuwe Klederdrachtmuseum en het werken aan een grotere naamsbekendheid. „We zijn nog maar een maand open en nog volop bezig de puntjes op de 'i' te zetten. Maar ondertussen kijken we ook verder. Er zijn plannen genoeg.”

Allereerst opent binnenkort in het souterrain de fotostudio, waar groepen en individuen zich in klederdracht kunnen laten fotograferen. „Ook voorbijgangers die geen tijd of zin hebben het museum te bezoeken, kunnen zich hier laten vereeuwigen.” Op iets langere termijn hoopt Van den Berg ook workshops en lezingen te verzorgen. „Ik wil daar mensen van de streekverenigingen voor aantrekken, die bijvoorbeeld

vertellen over Hindelooper schilderen, mutsen plooiën of sieraden maken. Daar is zeker belangstelling voor, ook vanuit mode-academies en dergelijke.” Een ander plan koestert ze samen met haar huisbaas, de Doopsgezinde Gemeente. „Pal achter dit pand staat een oude schuilkerk, de Singelkerk, van de doopsgezinden en die zou zich uitstekend lenen voor kledingpresentaties en dat soort dingen.”

Amsterdam heeft op cultureel gebied veel te bieden. Elke donderdag belicht deze krant een aspect daarvan. Vandaag het Klederdrachtmuseum

Sonja de Jong

Klederdrachtmuseum

Baafjes en kraplappen

Wie over de drempel van Herengracht 427 in Amsterdam stapt, belandt in de fascinerende wereld van baafjes, kapertjes en kraplappen, oorijzers en plooiemutsen. Het rumoer van buiten maakt plaats voor serene stilte, in plaats van blote armen en benen zijn hier van top tot teen in kleurige stoffen gehulde gestalten. In zeven stijlvolle kamers, verdeeld over drie verdiepingen, wordt hier, in het allereerste nationale Klederdrachtmuseum, de geschiedenis van Nederlandse klederdrachten getoond en verteld. Bij binnenkomst kan de bezoeker een app downloaden om vervolgens met een koptelefoon door de kamers te dwalen. Bij elk voorwerp geven inwoners van de desbetreffende streek uitvoerige uitleg, vol grappige of onverwachte details.

De collectie pakken, jurken, mutsen en andere kledingonderdelen is aangekocht via plaatselijke verenigingen. „Alles is authentiek, alles is echt gedragen”, aldus Jolanda van den Berg, directeur van het museum. Elke kamer is aan een andere streek gewijd: Hindeloopen, Staphorst, Spakenburg, Marken, Volendam en Zeeland. „Daarmee hebben we de belangrijkste klederdrachten bij elkaar.”

Provincies

„Provincies als Friesland en Groningen of de Veluwe zijn nog niet vertegenwoordigd, maar mogelijk volgen die in de toekomst.” Elke kamer is door leerlingen van Nimeto, een opleiding voor decoratieschilders beschilderd met uitvergrote motieven uit de betreffende kleding. Fotograaf Jimmy Nelson stelde wandvullende groepsportretten in bruikleen beschikbaar.

Als Van den Berg zelf door haar museum loopt, raakt zij telkens weer enthousiast. „Kijk, dit is een Volendamse bruid. Zie je die rok met honderden plooietjes? Die werden stuk voor stuk met de hand ingeregend en daarna ging de rok maandenlang in de bedstee onder de matras, zodat die plooiën er stevig in kwamen.” Bij een volgende: „Zie je hoe de punt van haar halsdoek naar links wijst, naar het hart? Dat betekende dat zij getrouwd is. Een vrouw die nog vrij was droeg haar halsdoek met de punt naar de andere kant.” Wat verderop: „Kijk eens hoe breed die kanten rand langs deze Zeeuwse muts is. Daarmee toonde je rijkdom, daar komt ook de uitdrukking: 'wie het breed heeft, laat het breed hangen' vandaan.” In de Spakenburger kamer hangt een grote collectie 'kraplappen', de stijve schouder- en borststukken die de kleding van de vrouwen

daar zo specifiek maakt. „Je ziet hier onder meer de zeven fases van rouw. Meteen na het overlijden van een geliefd persoon was de kraplap donkerpaars, maar geleidelijk werd het paars lichter en kwam er wat wit bij. Zo werd hij steeds kleuriger. Iedereen die zo'n vrouw ontmoette, wist dus meteen hoe zwaar deze vrouw nog in de rouw was.”

Stijl

Zelfs het museumwinkeltje is in stijl. Geen prullaria, maar fraaie sieraden met oud aardewerk erin verwerkt, mooie tassen en schorten van klederdrachtstof, popjes zoals de meisjes van Marken ze vroeger op school vervaardigden.

Klederdrachtmuseum, Amsterdam, Herengracht 427. Dagelijks, 10 -18 uur. Door de steile trappen is het museum niet goed toegankelijk voor mensen met lichamelijke beperkingen. www.hetklederdrachtmuseum.nl.

Jolanda van den Berg, directeur Klederdrachtmuseum Herengracht FOTO ELLA TILGENKAMP

'Liefde voor mooie dingen'

Kleurrijk Nederland in de collectie. FOTO ELLA TILGENKAMP

Ze heeft haar liefde voor klederdrachten niet van huis uit meegekregen. „Hoewel”, denkt Jolanda van den Berg hardop, „mijn moeder maakte wel altijd toen ik klein was allerlei folkloristische pakjes voor me. Misschien ontstond daar mijn liefde voor mooie dingen die met zorg zijn gemaakt.” Een liefde die haar ertoe bracht om onlangs in Amsterdam het Klederdrachtmuseum te openen. „Ik ben zeker niet van jongs af aan al met klederdracht bezig. Ik ben ook geen verzamelaar, wel een liefhebber. Ik hou van mooie, ambachtelijke dingen en ik ging en ga ook altijd in kleine musea kijken waar folklore en streekgebruiken belicht worden. Op een dag ging ik met een vriendin die uit Staphorst kwam in haar geboorteplaats op

bezoek. Toen ik daar rondliep, realiseerde ik me dat dit vrijwel de enige plaats is waar een aantal mensen nog in het dagelijks leven de streekdracht draagt. Nog een jaar of tien en dan is die waarschijnlijk in heel Nederland verdwenen. En dat is doodzonde, want hoe meer ik me erin verdiepte, hoe meer ik besepte hoe bijzonder die klederdracht is.

Getrouwd

Het is meer dan alleen kleding, het is ook een sociaal signaal. Je kunt aan iemand in klederdracht zien of hij of zij getrouwd is of nog vrij, of er sprake van rouw is en zo ja, hoe zwaar die is, en nog zoveel dingen meer.” Naarmate Van den Berg zich meer verdiepte in de klederdrachtcul-

tuur, werd bij haar de wens steeds sterker om al dat moois ergens vast te leggen voor het wellicht verloren gaat. „Er zijn in ons land wel veel kleine streekmusea, waar je de kleding van die regio ziet, maar er was nergens een centrale plek waar alle klederdrachten van ons land verenigd zijn. En dat is gek, want als je in het buitenland vraagt waar ze Nederland van kennen, dan noemt men meestal de tulpen, de molens en de klederdracht.” Toen Van den Berg de kans kreeg om het statige grachtenpand van de Doopsgezinde Gemeente aan de Herengracht te huren, greep ze die met beide handen aan. Met behulp van crowdfunding en leningen heeft ze het pand herschapen tot een ware schatkamer van klederdrachten.